

9. Лукичев Г. В поисках эффективного взаимодействия высшего образования и работодателей / Г. Лукичев // Экономика образования. – 2005. – № 4. – С. 5–21. – Режим доступа : <http://www.russianenic.ru/publications/10.html>
10. Опыт взаимодействия вузов и бизнеса. Аккредитация в образовании [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.akvobr.ru/opyt_vzaimodeistvija.html
11. Ошин Е. С. Взаимодействие вузов и предприятий в сфере научно-технического сотрудничества, обучения и повышения квалификации персонала [Электронный ресурс] / Е. С. Ошин. – Режим доступа : http://www.krona.edu.ru/publication/img3/O_vsaimo.pdf
12. Перерва П. Г. Инновационные технологии развития сотрудничества университетов и бизнеса (u2b) в рамках ЕЭП / П.Г. Перерва, С.А. Мехович. – Режим доступа : <http://ores.su/index.php/2012-09-25-11-43-24/item/76?tmpl=component&print=1>
13. Степко М. Ф. Болонський процес, ситуація після Льовена [Електронний ресурс] / М.Ф. Степко. – Режим доступа : <http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/289-bolonskij-proces-situacija-pisla-lovena.html>

Веретьохін А.В.

УДК 658.338

МОРФОЛГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ "ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА" ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. В статті проаналізовано визначення поняття "економічна безпека промислового підприємства". Проведено морфологічний аналіз поняття "економічна безпека" промислового підприємства. Визначено, що є метою економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: морфологічний аналіз, економічна безпека, промислове підприємство.

Аннотация. В статье проанализированы определения понятия "экономическая безопасность" промышленного предприятия. Проведен морфологический анализ понятия "экономическая безопасность" промышленного предприятия. Определены цели экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: морфологический анализ, экономическая безопасность, промышленное предприятие

Summary. The paper analyzes the definition of "economic security" industry tion enterprise. A morphological analysis of the concept of "economic safety" of the industrial enterprise. The purposes of economic security of the enterprise.

Keywords: morphological analysis, economic security, factory

Актуальність. Зовнішнє середовище, в якому функціонують сучасні підприємства є досить складним. Це проявляється у різноманітті чинників, що впливають на діяльність підприємства, в їх неоднозначності та нестабільності. Вплив зовнішнього середовища на діяльність промислових підприємств не є виключенням. В деяких випадках у зв'язку зі складністю процесів виробництва та збуту промислових підприємств цей вплив є суттєво більшим ніж на інші підприємства. Задля виживання та розвитку в таких умовах підприємства спрямовують свої сили на певні заходи, серед яких: підвищення рівня стійкості, надійності, конкурентоспроможності, адаптивності, вдосконалення системи управління підприємством тощо. Одним з аналогічних наведеним заходам є забезпечення економічної безпеки підприємства. Серед різних видів безпеки акцентування уваги саме на економічній безпеці пояснюється головною метою кожного комерційного підприємства – отримання позитивного економічного результату. Забезпечення економічної безпеки підприємства є основою його захищеності від негативного впливу як з боку внутрішнього, так і зовнішнього середовища, що є складовою комерційного успіху підприємства. Всі наведені аргументи підтверджують актуальність дослідження питань економічної безпеки промислового підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття "економічна безпека" підприємства досить давно використовується в теорії управління діяльністю підприємства. Тому, досліджень і публікацій в цьому напрямку багато. Вчені, що займалися цим питанням мають дещо різні погляди. Одні з них, розглядають економічну безпеку підприємства як певний стан підприємства: серед них Є. А. Олейникова [1], К. С. Половнев [2], В. П. Мак-Мак [3], інші – як процес забезпечення підприємства [4, 5], захищеність й здатність [6]. Розбіжності у трактуванні поняття економічна безпека підприємства потребують аналізу поняття та морфологічної класифікації.

Постанова мети. Мета дослідження полягає у аналізі поняття "економічна безпека" промислового підприємства.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж розглядати економічну безпеку підприємства наведемо визначення економічної безпеки країни згідно з Концепцією економічної безпеки, яка була розроблена у 1998 році. Згідно з нею економічна безпека країни "... спроможність національної економіки забезпечити свій вільний, незалежний розвиток і утримати стабільність громадянського суспільства та його інститутів, а також достатній оборонний потенціал країни за всіляких несприятливих умов і варіантів розвитку подій, та здатність Української держави до захисту національних економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз" [7, с. 80].

Загальний зміст поняття економічна безпека підприємства є ідентичним наведеному визначенню економічної безпеки країни – економічна безпека підприємства також передбачає забезпечення стабільності

та розвитку. Поняття економічна безпека підприємства в різні періоди часу та за різних обставин змінювало своє значення. Перш за все економічна безпека була визначена як забезпечення захисту інформації підприємства – збереження комерційної таємниці та інтелектуальної власності підприємства. Пізніше під економічною безпекою підприємства почали розуміти здатність підприємства протидіяти негативному впливу зовнішнього середовища. Економічна безпека стала умовою самозбереження та подальшого розвитку підприємства [8].

Проаналізуємо більш детально існуючі визначення поняття "економічна безпека підприємства" в межах розглянутих й інших підходів до його трактування. Так, Є. А. Олейникова [1], під економічною безпекою розуміє стан найбільш ефективного використання ресурсів для запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства. К. С. Половнев [2] пропонує під економічною безпекою підприємства розуміти стан підприємства при якому забезпечується стабільність його функціонування, фінансова рівновага та регулярне вилучення прибутку, можливість виконання поставленої мети та вирішення завдань, здатність до подальшого розвитку та вдосконалення. В. П. Мак-Мак [3], відмічає, що економічна безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання всіх видів ресурсів з метою запобігання (нейтралізації, ліквідації) загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки. У вільній енциклопедії Вікіпедія [9] економічна безпека ототожнюється з фінансовою безпекою та розглядається як стан господарюючого суб'єкта, що характеризується наявністю стабільного доходу та інших ресурсів, які дозволяють підтримати рівень життя на поточний момент і в майбутньому. Згідно з нею, економічна безпека складається зі збереження платоспроможності; планування майбутніх грошових потоків економічного суб'єкта; безпеки зайнятості. Економічна безпека підприємства – це такий стан складної, нелінійної системи, що представляє собою відокремлений господарюючий суб'єкт при виробництві та обміні благами між людьми, у процесі якого дія зовнішніх і внутрішніх чинників не приводить до погіршення системи або до неможливості її функціонування і розвитку [10].

У працях Є. С. Вершигора та В. Л. Полукарпова [4, 5] економічна безпека підприємства визначається як забезпечення захищеності життєво важливих інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз, що організується адміністрацією та колективом підприємства шляхом реалізації системи заходів правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного та соціально-психологічного характеру.

Також під економічною безпекою підприємства розуміється захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалів від зовнішніх і внутрішніх загроз, здатність до відтворення при ефективному використанні всіх своїх ресурсів і здатність швидко усувати загрози та пристосовуватись до існуючих умов ведення господарства [6]. Забезпеченість економічної безпеки підприємства залежить від здатності його керівництва і спеціалістів оперативно усувати можливі загрози і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. В. Забродський [11] під економічною безпекою підприємства розуміє кількісну та якісну характеристику властивостей підприємства, яка відображає здатність до "самовиживання" та розвитку в умовах виникнення зовнішньої та внутрішньої економічної загроз.

І. П. Отенко [11] розглядає економічну безпеку підприємства як розвиток. На його думку це стійкий розвиток підприємства, що досягається за допомогою використання всіх видів ресурсів і підприємницьких можливостей, за якими гарантується найбільш ефективно їх використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам).

Морфологічна класифікація сутності поняття "економічна безпека" підприємства наведена у табл. 1.

Таблиця 1. Морфологічна класифікація сутності поняття "економічна безпека" підприємства

Ключове слово	Визначення в межах ключового слова	Мета в межах поняття
Стан	найбільш ефективного використання ресурсів	для запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства
	при якому забезпечується стабільність функціонування підприємства, фінансова рівновага та регулярне вилучення прибутку, можливість виконання поставленої мети та вирішення завдань, здатність до подальшого розвитку та вдосконалення	
	найбільш ефективного використання всіх видів ресурсів	з метою запобігання (нейтралізації, ліквідації) загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки
	господарюючого суб'єкта, що характеризується наявністю стабільного доходу та інших ресурсів	які дозволяють підтримати рівень життя на поточний момент і в майбутньому
Розвиток	складної, нелінійної системи, що представляє собою відокремлений господарюючий суб'єкт при виробництві та обміні благами між людьми	у процесі якого дія зовнішніх і внутрішніх чинників не приводить до погіршення системи або до неможливості її функціонування і розвитку
	що досягається за допомогою використання всіх видів ресурсів і підприємницьких можливостей, за якими гарантується найбільш ефективно їх використання	для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам)
Захищеність	науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалів від зовнішніх і внутрішніх загроз	
Забезпечення	що організується адміністрацією та колективом підприємства шляхом реалізації системи заходів правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного та соціально-	для захищеності життєво важливих інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз

Ключевое слово	Визначення в межах ключового слова	Мета в межах поняття
	психологічного характеру	
Здатність	ефективно використовувати всі свої ресурси	для відтворення
	швидко усувати загрози та пристосовуватись до існуючих умов ведення господарства	
	в умовах виникнення зовнішньої та внутрішньої економічної загрози	до "самовиживання" та розвитку

Згідно з наведеною морфологічною класифікацією видно, що поняття "економічна безпека" підприємства використовується в межах таких ключових слів як: стан, забезпечення, захищеність й здатність.

Згідно з наведеною морфологічною класифікацією поняття "економічна безпека" підприємства можна зробити висновок, що загрози економічній безпеці підприємства можуть мати як об'єктивний характер і виникати незалежно від підприємства та його робітників, так й суб'єктивний характер, спричинений неефективною діяльністю підприємства. Так, в якості мети економічної безпеки підприємства вчені виділяють:

запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства;
 підтримка рівня життя підприємства на поточний момент і в майбутньому;
 захищеність життєво важливих інтересів підприємства та захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалів підприємства.

Згідно з проведеним морфологічним аналізом надалі під економічною безпекою промислового підприємства пропонується розуміти такий стан промислового підприємства, при якому всі ресурси та їх резерви, що є у розпорядженні підприємства в змозі забезпечити йому безпечне функціонування та розвиток шляхом запобігання прояву та розвитку потенційних і реальних загроз з боку внутрішнього та зовнішнього середовищ.

ВИСНОВКИ

1. Поняття "економічна безпека" підприємства використовується в межах таких ключових слів як: стан, забезпечення, захищеність й здатність.

2. Загрози економічній безпеці підприємства можуть мати як об'єктивний характер і виникати незалежно від підприємства та його робітників, так й суб'єктивний характер, спричинений неефективною діяльністю підприємства.

3. Надалі під економічною безпекою промислового підприємства пропонується розуміти такий стан промислового підприємства, при якому всі ресурси та їх резерви, що є у розпорядженні підприємства в змозі забезпечити йому безпечне функціонування та розвиток шляхом запобігання прояву та розвитку потенційних і реальних загроз з боку внутрішнього та зовнішнього середовищ.

Джерела та література:

1. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / Под ред. Е. Л. Олейникова. – М. : Интел-Синтез, 1997. – 234 с.
2. Половню К. С. Механизм обеспечения экономической безопасности промышленного предприятия. Дис.канд. эк. наук. Екатеринбург, 2002, С. 34.
3. Мак-Мак В. П. Служба безопасности предприятия / В. П. Мак-Мак : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.it2b.ru/it2b8.view2.page6.html>
4. Вершигора Е. Е. Менеджмент: курс лекций / Е. Е. Вершигорова. – М. : Инфра-М, 2003. – 321 с.
5. Полукарпов В. Л. Менеджмент: анализ и основные тенденции / В. Л. Полукарпов. – М., 2007. – 211 с.
6. Иволга А. Б. Экономическая безопасность и ее составляющие как основа жизнедеятельности корпорации [Текст] / А. Б. Иволга // Молодой ученый. – 2012. – №1. Т.1. – С. 113-116.
7. Концепція економічної безпеки України. Ін-т екон. прогнозування. Кер. проекту В. М. Геєць. – К., 1999. – 56 с.
8. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства : сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
9. Википедия. Свободная энциклопедия. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Экономическая_безопасность
10. Метелкин Д. Ю. Экономическая безопасность предприятия [Электронный ресурс]. / Д. Ю. Метелкин. – Режим доступа : <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2012/thesis/s005/s005-276.pdf>
11. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ, 1999. – № 15-16, С. 35–37